

- maj: Martina Mejavšek in dr. Ana Vovk: Gozdna učna pot na Boč (obhod gozdne učne poti od vznožja do planinske kočice na Boču ter spoznavanje pokrajnotvornih dejavnikov Boča in bližnje okolice),
- junij: Jurovski dol ob terenski predstavitvi gospoda Senekoviča (ogled naselja in seznanitev z aktualnimi procesi).

Predavanja so na Pedagoški fakulteti, Oddelku za geografijo, predavalnici številka 1.33, običajno eno sredo v mesecu ob 17. uri, natančna obvestila pa so v časopisu Večer (šesti stolpec) in na teletekstu.

Vse, ki vas zanimajo domače in tuje dežele, njihove značilnosti, problemi in posebnosti, ste vabljeni, da se nam pridružite. Zlasti smo veseli študentov geografije, ki si tudi na ta način nabirajo praktična znanja, da jih bodo nekoč lažje pretopili v prakso.

EKSKURZIJE LJUBLJANSKEGA GEOGRAFSKEGA DRUŠTVA Jože Žumer

Na ekskurzije se lahko prijavljate osebno v Zemljepisnem muzeju Slovenije na Trgu francoske revolucije 7 od 9.00 do 19.00, ob sobotah od 9.00 do 13.00 (tel. (061) 213-537), ali pa po pošti na isti naslov. K prijavi obvezno priložite kopijo položnice ali ček. Prijava brez hkratnega plačila ni veljavna. Vse informacije lahko dobite v Zemljepisnem muzeju. Če se odjavite vsaj 7 dni pred ekskurzijo, vam vrnemo 90 % vplačanega denarja, pozneje le 50 %. Če se ne odjavite vsaj 24 ur pred začetkom ekskurzije, vplačila ne vračamo. Nečlani društva se na ekskurzije lahko prijavijo samo v zadnjem tednu pred odhodom, če je na voljo še prostor. Cene ekskurzij so za nečlane višje za 20%. Udeleženci potujejo na lastno odgovornost. Številka žiro računa: 50100-620-133 05 1010115-1620908.

ENODNEVNA KONGRESNEGA EKSKURZIJA
V ZAHODNI DEL GRADEŠKE LAGUNE (7. 6. 1997).

Program: Odhod s Kongresnega trga ob 7.00, nato vožnja čez mejni prehod Fernetiči mimo Tržiča in Palmanove do Gradeža. Vodeni ogled rimskega pristanišča (angleški jezik). Spoznavanje razvoja rabe tal na bonifikah med sprehodom na razgledno sipino Sv. Marka ob robu lagune. Kosilo z jedmi, značilnimi za pokrajino (špargeljini, golaž z jeguljami in sipami, polenta, pijača) v gostilni Ai 2 leoni. Triurna vožnja po zahodnem delu lagune s sodobno, nad-

stropno (razgled!) turistično ladjo. Strokovna razlaga po zvočniku in postanki za ogled lagunskega ribogojništva (vallicultura), ribiških zaselkov (casoni) in zgodnjekrščanski sakralni objekti na otokih (umik iz Ogleja pred divjanji Atilovih hord). Prosti ogled Gradeža. Vrnitev po regionalni cesti Gradež-Tržič in čez Fernetiče v Ljubljano. **Vodstvo:** Jože Žumer, GD Primorje. **Cena:** 6.000 SIT na osebo. **Pogoji:** potni list, obleka in obutev za vsako vreme.

GEOGRAFSKI ZBORNİK 36 Milan Natek

Šestintrideseta številka Geografskega zbornika, ki ima od lanskega leta tudi mednarodni uredniški odbor, je v celoti natisnjena v angleščini ter s slovenskimi povzetki. Prinaša tri študije, ki s svojimi inovativnimi in aplikativnimi izsledki osvetljujejo in vrednotijo posamezne prostorsko-pokrajinske sestavine in njihov pomen za celostno podobo geografskega okolja ter njegovo namembnost in funkcionalno rabo.

Milan Orožen Adamič in Drago Perko objavljata pregled »Potresne ogroženosti občin in naselij v Sloveniji« (strani 7 do 45). Za osnovo jima je služila seizmološka karta Slovenije s petstoletno povratno dobo, ki je bila izdelana leta 1987. Na njeni osnovi sta avtorja razdelila ozemlje naše države na 17 potresnih območij, in sicer od 6. do 9. stopnje po MCS lestvici. S pomočjo prostorskega informacijskega sistema sta povezala sloj potresnih območij s slojema meja občin in koordinat naselij. Na ta način je bila zarisana potresna ogroženost posameznih občin in njihovih naselij ter delež njihovega aktivnega in skupnega prebivalstva. Študija nas opozarja, da je zaradi morebitnih potresov, ki bi bili močnejši od 8. stopnje po MCS, ogroženo 23 % slovenskega ozemlja, na katerem je leta 1991 živelo 33 % prebivalstva. Skoraj tri četrtine ozemlja naše države, na katerem sta leta 1991 živeli dve tretjini njenega prebivalstva, je uvrščeno v 7. MCS stopnjo. V Sloveniji imamo le dve manjši območiji s 6. MCS stopnjo (Prekmurje – 370 km² ter širše območje Radelj ob Dravi – 183 km²), ki sta kolikor toliko varni pred potresi. Ob tem je zanimiva ugotovitev, da je v obdobju 1961–1991 število prebivalcev najhitreje naraščalo na območjih, ki so bila uvrščena v 8. MCS stopnjo (+ 39 %) in so bila tudi najgosteje obljudena (povprečno 148 ljudi na km²). Študija nudi natančen vpogled v razporeditev obravnavanih pokrajinskih sesta-

vin po pričakovanih oziroma predvidenih jakostno-potresnih območjih. Izsledki so še toliko bolj dragoceni, ker so zasnovani in podani po naši najnovejši teritorialno-upravni razdelitvi države. Za vsako izmed naših 147 občin so v študiji podane in ovrednotene tiste osnovne prebivalstvene sestavine, ki kažejo poselitveni in proizvodnji potencial posameznega območja.

Matej Gabrovec prikazuje »Sončno obsevanje v reliefno razgibani Sloveniji« (strani 47 do 68). V razpravi so prikazane metode izdelave karte kvaziglobalnega obsevanja. Osnova za izdelavo karte, ki je med prvimi pri nas, je rastrski geografski informacijski sistem. Raziskava se je naslonila na meteorološke meritve trajanja sončnega obsevanja na 24 vremenskih postajah v Sloveniji v obdobju 1961–1990. Avtor med drugim ugotavlja, da dobivajo severne lege pri nas 15 % manj sončne energije kot ravnine, najbolj senčne lege pa celo za petino manj. Največ sončnega obsevanja ima submediteranska Slovenija, kjer ga je za desetino več, kot znaša povprečna vrednost za celotno državo, najmanj pa gorski predeli, kjer je veliko več oblačnosti kot drugje. Moč oziroma količina energije sončnega obsevanja narašča od zahoda proti vzhodu, kar je povezano z zmanjševanjem oblačnosti in pojemanjem količine padavin v tej smeri. Novost in prednost Gabrovčeve karte je v tem, da prikazuje kvaziglobalno sončno obsevanje za celotno ozemlje države in pri tem upošteva vse drobne reliefne značilnosti vsake hektarske celice posebej. Tudi zato pomeni karta dragocen prispevek k aplikativnemu vrednotenju pomembne podnebne prvine, ki s svojimi učinki vpliva na gospodarsko, naselbinsko in infrastrukturno vrednotenje in namembnost prostora. Avtor posebej poudarja, da je izdelavo karte za celotno Slovenijo omogočila nova metodologija, ki je podprta z uporabo dovolj zmogljivih računalnikov.

Ana Vovk je prispevala študijo »Pokrajinsko ekološke enote severovzhodne Slovenije« (strani 69 do 134). Na preučevanem območju je podrobno raziskala blizu 500 km² ozemlja, ki ga sestavlja sedem značilnih (vzorčnih) območij (Dravinjske gorice, Boško hribovje, Dravsko polje, Jugovzhodno Pohorje, Zahodne Slovenske gorice, Prekmurska ravan in Južno Goričko). V vsaki pokrajinski ekološki enoti so bile ovrednotene reliefne in kamninske osnove, vodne in podnebne razmere, vodna nosilnost tal, delež zaraščeni površja z gozdom in najraznovrstnejši človekovi posegi v okolje. Namen študije je bil med drugim ugotoviti skladnost rabe tal z naravnimi razme-

rami. Kmetijska gospodarska namembnost tal v manjših dolinah in na strmih pobočjih je v glavnem odvisna od naravnih sestavin okolja. V ravninsko-gričevnatih predelih pa vse bolj stopajo v ospredje človekovi posegi, njegove potrebe in zahteve. Avtorica ugotavlja, da ugodne naravne prilike še ne zagotavljajo ustrezne in intenzivne kmetijske rabe prostora. Na to pomembneje vplivajo tudi prenekateri zgodovinski in socialni razlogi. Preučitev je pokazala, da je raba tal na Boškem hribovju in na Jugovzhodnem Pohorju še najbolj usklajena z naravnimi sestavinami okolja. Ta je z njimi vsaj delno usklajena v Dravinjskih gorinah, Zahodnih Slovenskih gorinah in na Dravskem polju. Najslabša je usklajenost med navedenimi dejavniki v Prekmurju, in sicer tako na Goriškem kakor tudi na Ravenskem in Dolinskem. Skratka, študija Vovkove ponuja v presojo mnoge naravne pokrajinske prvine in sestavine, predvsem pa njihov pomen in vpliv na primarno gospodarsko rabo oziroma namembnost prostora.

Vse študije so opremljene s potrebnim znanstvenim aparatom ter z obsežnim dokumentacijskim gradivom. Med besedila je uvrščeno 68 preglednic in 62 barvnih kart, kartogramov, diagramov in drugih grafičnih ponazoril. Vse grafične ponazoritve so pripravili sodelavci Geografskega inštituta ZRC SAZU. Uredništvu, ki ga vodi dr. Milan Orožen Adamič, predlagam, da razmisli o potrebi, smiselnosti in možnostih, da bi bile dvojezične (angleško-slovenske) tudi legende pri grafičnih ponazorilih, kot jih imajo njihovi podnapisi in vse preglednice.

Geografski zbornik 36, ki je izšel v nakladi 1000 izvodov in obsega 134 strani, je oblikoval Matjaž Vipotnik. Prevode v angleščino je opravil Wayne Tuttle, knjigo pa je natisnil Collegium Graphicum. Vse tri v knjigi objavljene študije so v digitalni obliki tako v slovenščini kot angleščini dostopne tudi na internet naslovu: <http://www.zrc-sazu.si/www/gi/gi.html>. Knjigo je izdal Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, njen izid pa je podprlo Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije.